

BUILDING A HOUSE OF LOVE AND PRAYER:

Should We Include
Sinners in the Synagogue?

*"I DON'T WANT TO DAVEN IN A SYNAGOGUE WHERE
EVEN ONE JEW DOES NOT FEEL WELCOMED.
I CAN ONLY LIVE IN A HOUSE WHERE EVERY JEW -
WHERE EVERY HUMAN BEING - FEELS AT HOME."*

REB SHLOMO

Source Materials
Rabbi Efrem Goldberg
reg@brsweb.org

לספר בראשית

BERACHOS (2) א' בראשית (1)

Having mentioned the verse *Let sinners cease from the earth*, the Gemara goes on to recount an incident regarding the correct application of this verse:

There were certain boors in R' Meir's neighborhood, and they caused [R' Meir] considerable distress. Once, R' Meir was praying for mercy regarding them, so that they would die. His wife, Beruria, said to him: What is your reasoning to pray for their deaths? Because it is written: *Let sinners cease from the earth*. You therefore emulate King David - just as he prayed for the death of sinners, so too do you pray for their deaths. But is it then the word *chotim* that is written in the verse, in which case the verse would refer to sinners? No! [The word] written is

chataim, which refers to that which causes one to sin, i.e. the Evil Inclination! Accordingly, King David is not praying for the death of sinners, but for an end to the Evil Inclination that leads them into sin! And furthermore, go down to the end of the verse, which states: *... ויִשְׁעוּ עוֹד אֵינָם* - and let the wicked be no more. Now, is it definitely the case that once sinners cease from the world, the wicked will be no more? But the cessation of present-day sinners does not ensure that future wicked men will not appear on the scene! Evidently, then, the term *chataim* refers not to sinners, but to that which causes sin - the Evil Inclination! Therefore, you should rather pray for mercy regarding [these boors] that they should repent of their wickedness, and turn away from their Evil Inclination! In the absence of any urge to sin, the wicked will indeed be no more! [R' Meir] heeded her advice and prayed for mercy regarding [these boors], and they indeed repented of their wickedness!

זה הספר הנקרא ספר בראשית. נקרא בני הנביאים ספר הישר כדאיתא במ' עבודת כוכבים (כ"ה ע"ג) על שני מקראות במ' יהושע (י"ג) הלא היא כתובה על ספר הישר. ובמ' שמואל ב' (א' י"ח) ויאמר ללמד בני יהודה קשת הגה כתובה על ספר הישר. ומפרש ר' יוחנן זה ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראו ישרים שנאמר תמות נפשי מות ישרים. ויש להבין המעם למה קרא בלעם את אבותינו בשם ישרים ביחוד ולא צדיקים או חסידים וכדומה. וגם למה מכונה זה הספר ביחוד בכנוי ישרים. ובלעם התפלל על עצמו שיהא אהריתו כמו בעלי זה הכנוי. והענין דנתבאר בשירת האוינו עה"פ הצור תמים פעלו וגו' צדיק וישר הוא. השבח ישר הוא נאמר להצדיק דין הקב"ה בהרבין בית שני שהיה דור עקש ופתלתל. ופירשנו שהיו צדיקים וחסידים ועמלי תורה. אך לא היו ישרים בהליכות עולמים. ע"כ מפני שנאת חנם שבלבם זא"ז חשדו את מי שראו שנהג שלא כדעתם ביראת ה' שהוא צדוקי ואפיקורס. ובאו עי"ז לידי ש"ד בדרך הפלגה ולכל הרעות שבעולם עד שתרב הבית. ועי"ז היה צדוק הדין. שהקב"ה ישר הוא ואינו סובל צדיקים כאלו אלא באופן שהולכים בדרך הישר גם בחליבות עולם ולא כעקמינות אע"ג שהוא לש"ש דזה גורם חרבן הבריאה והריכות ישוב הארץ. וזה היה שבת האבות שמלבד שהיו צדיקים וחסידים ואוהבי ה' באופן היותר אפשר. עוד היו ישרים. היינו שהתנתנו עם אוה"ע אפי' עובדי אלילים מכוועדים. מ"מ היו עמם באהבה וחשו למותם באשר היא קיום הבריאה. כמו שאנו רואים כמה השתמח א"א להתפלל על סדום. אע"ג שהיה שנת אותם ואת מלכם תכלית שגאה עבור רשעתם כמבואר במאמרו למלך סדום. מ"מ חפץ בקיומם. וברכה פ' וירא (פמ"ט) איתא ע"ז שאמר הקב"ה לא"א אהבת צדק ותשנא רשע. אהבת להצדיק את בריותי ותשנא להרשיען ע"כ וכו'. והיינו ממש כאב המון נויים שאע"ג שאין הבן הולך במישרים מ"מ שוחר שלומו וטובו. וכן הוצק חן וד"א נפלא על דבר אברהם את לוט כמו שנתבאר פ' לך. וכן ראינו כמה נח היה יצחק אבינו להתפייס ממשנאויו ובמעט דברי פיוס מאבימלך ומרעיו נתפייס באופן היותר סמך שבקשו ממנו כמבואר במקומו. ויעקב אבינו אחר שהיטב חרה לו על לכן שידע שביקש לעקרו לולי ה'. מ"מ דבר עמו דברים רכים עד שאמרו ע"ז בב"ד (פע"ד) קפדותן של אבות ולא ענותנותן של בנים ע"ש. ונתפייס עמו מהר. וכן הרבה למדנו מהליכות האבות בד"א. כה ששייך לקיום העולם המיוחד לזה הספר שהוא ספר הבריאה. ומש"ה נקרא כמ"כ ספר הישר על מעשה אבות בזה הפרט. ובלעם בשעת ווה"ק לא היה יכול להתפלא על רוע מעשיו שאינו צדיק וחסיד כאברהם יצחק ויעקב אחרי שהוא נביא אוה"ע. וראשו כמקור הפומא. אכן התפלא על רוע הילוכו בד"א שאם שראוי היה לו לשנוא את ישראל תכלית שגאה באשר שהמה בני אברהם יצחק ויעקב וראשם במקור הקדושה. אבל מ"מ לא היה ראוי לפניו לבקש לעקר אומה שלימה. ואינו דרך ישרה בקיום העולם. ועי"ז צעק תמות נפשי מות ישרים. היינו מקיימי הבריאה. ובדברנו נתיישב יפה על מה נקרא זה הספר ספר הישר שהוא ספר הבריאה:

RAMBAM (4) נחמ"ה ה' זינולין (ד: כ)

SANHEDRIN (3) יוה"ב (ד: כ)

The Gemara expounds a verse pertaining to Achan's sin: When Joshua inquired why Israel was defeated at the hands of Ai, God replied: *Israel has sinned*. R' Abba bar Zavda said: אף על פי שחטא ישראל - This indicates that although [the nation] had sinned, they can still be called "Israel." R' Abba said: אָמַר רַבִּי אֲבָא - This is an example of the popular saying: אָסָא דְקָאִי בִינֵי חִילְפֵי אָסָא שְׁמִיָּה - A myrtle that stands amongst willows still keeps its name "myrtle," and [people] still call it "a myrtle."

כ מי שהדין נותן שכופין אותו לגרש את אשתו ולא רצה לגרש. בית דין של ישראל בכל מקום ובכל זמן מכין אותו עד שיאמר רוצה אני ויכתוב הגט והוא גט כשר. וכן אם [ה] הכוהו גוים ואמרו לו עשה מה שישראל אומרים לך ולחצו אותו ישראל ביד הגוים עד שיגרש [ה] הרי זה גט פסול: ולמה לא בטל גט זה שהרי הוא אנוס בין ביד גוים בין ביד ישראל. שאין אומרים אנוס אלא למי שנלחץ ונחלק לעשות דבר שאינו מחוייב מן התורה לעשותו כגון מי שהוכה עד שמכר או נתן אבל מי שתקפו יצרו הרע לבטל מצוה או לעשות עבירה והוכה עד שעשה דבר שחייב לעשותו או עד שנתרחק מדבר שאסור לעשותו אין זה אנוס ממנו אלא הוא אנוס עצמו בדעתו הרעה: לפיכך זה שאינו רוצה לגרש מאחר שהוא רוצה להיות מישראל רוצה הוא לעשות כל המצוה ולהתרחק מן העבירות ויצרו הוא שתקפו וכיון שחובה עד שתש יצרו ואמר רוצה אני כבר גרש לרצונו:

על אלה (5) R' Yonah
 י"א

קצה החלק הששי, מי שיש בידו למחות ואינו מוחה ואין בפיו תוכחות, ועל מעשה החטאים לא ילטוש עין ולא ישגיח, ולא יהיה להם לאיש מוכיח. והנה נצטוונו לבער הרע מקרב עמנו, שנאמר (דברים י"ג) ובערת הרע מקרבך. ואמרו רבותינו (שבת נ"ב) כל מי שיש בידו למחות באנשי ביתו ואינו מוחה, נתפש על אנשי ביתו. יש בידו למחות באנשי עירו ואינו מוחה, נתפש על אנשי עירו. יש בידו למחות בכל העולם ואינו מוחה, נתפש על כל העולם. ונאמר (ויקרא כ"ד) וכשלו איש באחיו, ודרשו בו זכרונם לכרכה (סנהדרין כ"ב) איש בעון אחיו. ואמרו, כל ישראל ערבים זה לזה.

וגם כן אינו ראוי להרחיק מחללי שבתות ולמאוס אותם אלא לקרבם ולזרזם בעשיית המצות. וכבר פרשו ז"ל שהפושע שמשע ברצונו כשיבוא לבית הכנסת להתפלל מקבלין אותו ואין נוהגין בו מנהג בזיון וסמכו אותו לדברי שלמה ע"ה לא יבוזו לגנב כי יגנוב לא יבוזו לפושעי ישראל שהן באין להתפלל בסתר ולגנוב מצות.

It's also not proper to alienate and scorn people who desecrate the Shabbat. It's our duty to befriend them and encourage them in the fulfilment of mitzvot. Our sages have explained that when a transgressor who sinned volitionally enters a synagogue to pray, he is to be welcomed and not subjected to derision. In this ruling, they relied on the counsel of King Solomon of blessed memory: 'a thief shouldn't be despised for stealing.' Don't despise transgressors in Israel when they secretly come to pray and steal mitzvot.

RAMBAM (6) אגרות
 פנה
 רמ"א

אגרות (7) CHAFETZ CHAIM
 חפ"ח

כי באמת בזמננו אפילו החפשים והחוטאים מצוי הרבה ביניהם שאינם להכעיס ח"ו, רק תועים הם ע"י איזה פושעים שמתעים אותם מן הדרך. ומצוה רבה לרחם עליהם ולהורותם הדרך הנכונה, וכמש"כ והורית להם את הדרך ילכו בה וגו' ואותם התלמידים חכמים אשר נתן להם ה' חכמה ובינה, ויש בכוחם לרפא שבר עמנו, להורות הדרך הסלולה לה, אין להם לחשב בעת הזאת, ובכל מאמצי כחם עליהם להשתדל בזה.

"In truth, today, even free thinkers and transgressors are prevalent that do not deliberately transgress, but are led astray by others. It is a great Mitzvah to show them compassion and to teach them the correct path as it says, 'And you will teach them the path they should walk in etc.' Those Torah scholars whom the Almighty has endowed with wisdom and understanding and have the ability to heal our nations break and to show them the path..."

SHULCHAN ARUCH (9) אר"ק (י"א) (ק"פ)

ב [ט] האפיקורסים והם שעובדים ה לעבודת כוכבים [ז] או העושה עבירות
(ג) להכעיס [ח] אפילו (ד) אבל נבילה או לבש שעמנו להכעיס [מ] הריזה
כופר [נ] והאפיקורסים ו [יא] והם שכופרים (ג) בתורה וכנבוא' מישראל היו
נוהגין בזמן הבית להרגם [יב] אם יש בידו כח להרגם בסיוף בפרהסיא היה
הורג ואם לאו היה בא בעלילות עד שיסכב הריגתו כיצד ראה אחד מהם שנפל
לכאר והסולם בבאר קדם ומסלקן והיה אומר הריני מרוד להוריד בני מן הגג
ואחזירנו לך וכיצא בדברים אלו :

SHULCHAN ARUCH (8) אר"ק (י"א) (ק"פ)

יא [ט] השונא האמור בתורה יש לא (ג) [ז] מעבדים הוא אלא מישראל והואך יהיה
לישראל שונא [מישראל] והכתוב אומר לא תשנא את אחיך בלבבך אמרו חכמים כגון
שראהו לבדו שעבר עבירה ותתרה בו ולא חור הרי מצוה לשנאותו עד שיעשה תשובה וישוב
מרשתתו ואע"פ שצריך לא עשה תשובה אם מצאנו כהל' במשאו מצוה : למצונו ולפרוק עמו ולא
יניחנו נוטה למות שמא ישהא בשביד ממונו ויבא לידי סנה' ותתירה הקפידה על נפשות
וישראל בין רשעים בין צדיקים מאחר שהם גלויים אלה' ומאמינים בעיקר הדת : שאמר אמור
אלהם חי אני נאם ה' אלהים אם אפוזן כמות הרשע כי אם כשוב רשע מדרכו וחיה :

MIDRASH (10) אר"ק

שדוהין את הגר ואם הטריח יותר מפאן מקבלין אותו
אמר רבי יצחק (איוב לא, לב) 'בחויץ לא ילין גר' לעולם
יהא אדם דוחה בשמאל ומקרב בימין 'פי זקנתי מהיות
לאיש וגו'' אמר רבי יוחנן למדך התורה דרך ארץ שאין
תשמיש ביום אלא בלילה הדא הוא דכתיב (אסתר ב, יד)
'בערב היא באה ובפקר היא שבה' וכתוב 'גם הייתי
הלילה לאיש'.

RAMBAM (11) אר"ק

א מי שאינו מודה בתורה שבעל פה - אינו זקן ממרא האמור בתורה;
אלא הרי זה בכלל האפיקורוסין, [ומיתתו בכל אדם].

ב מאחר שנתפרסם שהוא כופר בתורה שבעל פה - [מורידין אותו] ולא מעלין.
והרי הוא כשאר כל האפיקורוסין והאומרים אין תורה מן השמים והמוסרין והמומרין.
שכל אלו אינם בכלל ישראל, ואין צריך לא עדים ולא התראה ולא דגנים, [אלא כל
ההורג אחד מהן - עשה מצוה גדולה והסיר המכשול].

ג במה דברים אמורים? באיש שקפך בתורה שבעל פה במחשבתו ובדברים שגאו לו,
וקלף אחר דעתו הקלה ואחר שרירות לבו, וכופר בתורה שבעל פה תחלה, כצדוק
וביתוס וכן כל התועים אחריו.
אבל בני התועים האלה ובני בנייהם, שהדיחו אותם אבותם, ונולדו בין הקראים וגדלו
אותם על דעתם - הרי הוא פתינוק שנשבה ביניהם וגדלוהו, ואינו זריז לאחוז בדרך
המצות, שהרי הוא כאנוס.

1. A person who does not acknowledge [the validity of] the Oral Law¹ is not the rebellious elder mentioned in the Torah.² Instead, he is one of the heretics³ and he should be put to death by any person.⁴

2. Since it has become known that such a person denies the Oral Law, he may be pushed into a pit and may not be helped out.⁵ He is like all the rest of the heretics who say that the Torah is not Divine in origin,⁶ those who inform [on their fellow Jews],⁷ and the apostates.⁸ All of these are not considered as members of the Jewish people. There is no need for witnesses, a warning, or judges [for them to be executed]. Instead, whoever kills them performs a great mitzvah and removes an obstacle [from people at large].⁹

3. To whom does the above apply? To a person who denied the Oral Law consciously, according to his perception of things. He follows after his frivolous thoughts and his capricious heart and denies the Oral Law first, as did Tzadok and Beitus¹⁰ and those who erred in following them.

[Different laws apply to] the children of these errant people and their grandchildren whose parents led them astray and they were born among these Karaites¹¹ and raised according to their conception. They are considered as children captured and raised by them.¹² [Such a child] may not be eager [to follow] the path of mitzvot, for it is as if he was compelled not to. Even if

15H chazon 12 (11:2) אילן

תחיל שבת בפרהסיא דיו כטכני'ם לענין ציטול רשות ותמוה על
כצ"י וכע"ז וכמ"ל שהקילו, ותמוה מה' דברי צ"י בעלמו הצ"ח
דברי חו' ודן רק על בני לזקוקים דשכחו גבן דצבן שפט צ"י
דמעשה אצותיכן צדיכן אלל הצדוקים שבזמן כש"ס ודאי
מידין היו, וכן הצדוקים שבסוף זמן הגאונים אפשר דמזידים היו,
וכל דברי הפוסקים שהצ"ח הוא על לזקוקים שבזמן כש"ס, ומה
שטען שבסוף סוף שייך שלא ילמוד ממעשיהם אין זו טענה דלא
אמרו חכמים אלל צמי שדיו כטכני'ם ולא בכל מתנהג בדרך טקס,
ועי' חו' ס"א צ"י ד"ה בדר, דלא גזרו צדוקי וכו' אלל אנב
טכני'ם] וכמו כן אותן שאבותיו פרוש מדרכי הציבור וכו' נתגדל
ללא תורה, דיו כשרהל לכנ דבר, ונמי לר"ך נמוד שיפור ידועתו
חי לא השיב מיד, וסומו שדיינין לי כאלום זוכין שירוב עבדו.

ו) ותינוק שנשבה בין כטכני'ם דיו כשרהל ושהועתו מותרת
שכח צמחק שחם יודיעוכו וישתדלו עמו כשיפור
הכשתדלות שהוא ראוי לשוב לא חיד לבתו שב, המנס אחר
הכשתדלו עמו וכו' מיד וממלך לשוב דיו כחומר, ושיפור
הכשתדלות תלוי לפי הכתונות הדיונים כאשר יופיעו צוה קדשה
צבכרעה דיו, ומה שנחלקו אחרונים ז"ל בצדוקים בדורות האחרונים
חי חשיבו כאלוסיס כיינו צבכרעה שיפור כידוע שודעים
ממלכות ישראל ושהצותיכט פירשו מהם ונחשים כתף סודרת,
חי דיינין לכו כשיפור ידועט למתשנ מיד או לא ואכתי אלוסיס
כס, ובאמת לר"ך לדון על כל ח"ס וחי'ם צפרע [ובמ"צ סי' שפ"ב
סק"ה ובש"ס] שם אוח צ"י כתב, דעת כל הפוסקים דגם לזקוק

SHULEWAN AARAH 13 (14) אילן

י"א צעבריין שעבר על גזירת הצבור (סו) :
(מו) לא נידוהו * נמנה למנין עשרה : י"ב * קמנודה * אין (יג) מצרפין אותו לכנ
יאבל סותר להתפלל בבהכ"נ שהוא שם אלף אם כן פירשו להחמיר עליו בכך .

14 R YAKOV ETLINGER

שו"ת בנין ציון החדשות סימן כג
פסקים שלא להלכה למעשה.

ב"ה אלטאנא יום ד' כ"ט מרחשון תרכ"א לפ"ק. לידיד די מחותני הרב המופ' מו"ה שמריהו צוקער מאן נ"י.

מה שכ' מעכ"ת נ"י שהוא חי' נוהג לאסור בשתיית יין שנגע בו ישראל מחלל שבת בפרהסיא מפני שהוא
מומר לכל התורה כולה והוכיח כן משו"ת המבי"ט שהביא בנקודת הכסף י"ד (סי' קכ"ד) לאסור בשתיית
יין שנגעו בו קראים מפני שהם מחללים את המועדות והמה כמחללי שבתות. אמנם יש מי שחולק עליו
ולכן שאל אותי איך דעתי בזה.

לענין הדין עמו דכיון דמחלל שבת בפרהסיא הוא כמומר לכל התורה דינו כעובד ככבים /כוכבים/
ואפשר שאפילו המהרש"ל שהביא בנקודת הכסף שם שס"ל דקראים אינם אוסרים מודה בזה דקראים
אינם מחללין שבתות רק מועדות מפני שחולקים על קביעות שלנו ושושה מחלל מועדות למחלל שבתות
לא ס"ל. אבל במחלל שבת ממש דלכ"ע הוי מומר לכל התורה אפשר שגם המהרש"ל מודה. וא"ל כיון
דגזירת יינם הוא משום בנותיהם והרי בנות מחללי שבתות לא נאסרו. ז"א דא"כ מומר לעבודת ככבים
לא יאסור יין בשתי' ולפי מה דאמרינן בחולין (דף ד') אוסר וצ"ל כמשי"כ הר"ן בחידושו שם וכמו
שהעתיק גם מעכ"ת נ"י כיון דהוי ככותי גמור הוא בכלל גזירתו אעפ"י שאין בבנותיו איסור חתנות וא"כ
ה"ה בומר לחלל שבת בפרהסיא. וכ"כ הרשב"א בשו"ת הביאו הב"י (סי' קי"ט) דמומר לחלל שבת
בפרהסיא יינו יי"נ. והנה עד כה דברנו מעיקר הדין איך לדון מחלל שבת בפרהסיא אבל לפושעי
ישראל שבזמנינו לא ידענא מה אדון בהם אחר שבעו"ה פשתה הבהרת לרוב עד שברובם חלול שבת
נעשה כהיתר אם לא יש להם דין אומר מותר שרק קרוב למיזד הוא ויש בהם שמתפללים תפילת שבת
ומקדשים קידוש היום ואח"כ מחללים שבת במלאכות דאורייתא ודרבנן והרי מחלל שבת נחשב כמומר
בלבד מפני שהכופר בשבת כופר בבריאה ובבורא זה מודה ע"י תפילה וקידוש ומה גם בבניהם אשר
קמו תחתיהן אשר לא ידעו ולא שמעו דיני שבת שדומין ממש לצדוקין דלא נחשבו כמומרים אעפ"י
שמחללין שבת מפני שמעשה אבותיהן בידיהם והם כתינוק שנשבה לבין עובדי ככבים כמבואר (סי'
שפ"ה) וכ"כ גם המבי"ט (סי' ל"ח) ואפשר נמי דצדוקין שלא הורגלו בתוך ישראל ולא ידעו לעיקרי הדת
ואינם מעיזין פניהם נגד חכמי הדור לא חשבי מזידין וכו' יע"ש. והרבה מפושעי הדור דומין להם ועדיפי
מהם שמה שמחמיר הר"ש בקראים להחשיב יינם יי"נ אינו מפני חילול מועדות שדומה לשבת בלבד אלא
מפני שכפרו גם בעיקרי הדת שמלין ולא פורעין ואין להם דיני גיטין וקדושין שעיי"ז בניהם ממזרים.
ובזה רוב הפושעים שבזמנינו לא פרצו. ולכן לענ"ד המחמיר להחשיב נגיעת יין של הפושעים הללו
לסתם יינם תבוא עליו ברכה. אכן גם למקילים יש להם על מה שיסמכו אם לא שמבורר לנו שיודע דיני
שבת ומעיז פניו לחללו בפני עשרה מישראל יחד שזה ודאי כמומר גמור ונגיעת יינו אסור. כנלענ"ד
הקטן יעקב.

Moshe ר"ע 16 אפריל 1977
פימן פג

David Zvi Hoffman ר"ע 15
כ"ט

אם לצרף בשעה"ד מחללי שבתות
לעשרה לקדיש וקדושה

שאלה:

במנין שלנו יש אחד או שנים שמחללים שבת בפרהסיא לא לבר במלאכתם
כי אם גם עושים מונטר, ואפילו קידוש והברלה אינם עושים, אי שרו
לצרפם למנין.

תשובה:

הפרמ"נ סי' נ"ה באשל זברהם ס"ק ר' כ' רמחלל שבת בפרהסיא
אין מצרפין למנין וכ"כ בחשו' חכם צבי סי' ל"ח, ואף דבשאי"ל יעבץ
ח"י סי' מ"ט משמע רכל עבריין מצרפין למנין כל זמן שלא נודוהו מ"ס לא
כתב בפירוש דגם סחלל שבת בפרהסיא מצרפין ואפשר דמורה בזה ר"אין מצרפין
ועין מ"ש לענין זה בשו"ת משיב דבר סי' ט' שאוסר, וכ' המג"א סי'
קצ"ט ס"ק כ' מי שהוא רשע בפרהסיא אין מוסיפין עליו. וראיתי בשו"ת
רשב"ן סי' צ' שהביא בשם שו"ת רורש לציון רזה דוקא כמומר להכעים
ובימינו אין עושין להכעים (וע' שו"ת רשב"ן סי' ס"ו) ותמוה דלהכעים אפילו
כא' משאר עבירות אין מצרפין אותו כמבואר בפרמ"ג הנ"ל סי' נ"ה, גם
הביא שם בשו"ת רשב"ן בשם ליקוטי חבר חלק ה' דף ק"ז שאחרי שנברו
בעלי זרוע אין כח ביריגו להוריד כהן כזה אם עולה לרוכן. — וע"ש עוד
סי' קל"ט השובה מהרה"נ מ"ה חיים צבי מאנהיימער וצ"ל, ושם הביא ג"כ
שו"ת מהר"י אסאד י"ד סי' נ' שמחללי שבתות במונינו כ"ז שלא העירו
עליהם בפניהם ובפני הב"ד שחללו בפניו מישראל אין אוסרים ז"ן במגעם,
שיש הרבה אחרונים סוברים דהא רמומר לחלל שבת הוא מומר לכל התורה
הוא רק מרובנין עיי"ש בשו"ת יהודה יעלה. — היוצא מכל הנ"ל שעפ"י דין
מחלל שבת בפרהסיא אין מצטרף למנין, אך כזמן הזה נוהגין להקל אף
בארץ אונגארן ומכשי"כ בארץ אשכנז, וזכורני שפעם אחת אירע אבילות
לאיש אחד שחננתו פתוח בשבת, והוא אחד מבעלי בתים של קהלחנו, קהל
עדת ישראל, וירד לפני התיבה בבית הכנסת של קהלחנו, אך הנכאי ידע
לרצות אותו ולפייסו שלא ירד עוד מפני שהקהל ירגנו על זה, ואח"כ הלך
זה האיש לביהכ"נ של חברת ש"ס, ואף שהנכאי רשם היה איש חרד ויר"א,
הניחו לירד לפני התיבה בלי מניעה, וכאשר שאלתי את הנכאי למה לא מנעו,
אמר לי שכן הוא נ"כ מנהג מימים קדמונים בבית המדרש דפה שאין מנעין
מלירד לפני התיבה האנשים ממסחרם פתוח בשבת, וכיון שהרבה רשם
שהיו אנשי שם לא מיהו מסחמא היה מעמם ונימוקם עמם, ואפשר שסמכו
ע"ז מה שכתוב ג"כ בשו"ת בנין ציון החדשות סי' כ"ג שמחללי שבת במונינו
נחשבים קצת כחינוק שנשבה לבין הנכרים, מפני שבעוה"ר רוב ישראל
בארצנו מחללי שבת הם, ואין דעתם בזה לכפור בעיקרי אמונתנו עיי"ש,
וכן הגיד לי הרב מ"ה משולם זלמן הכהן ז"ל בשם הגאון בעל שואל ומשיב
שכתב שהאנשים מאמעריקא אינם נפסלים ע"י חילול שבת שלהם מפני שהם
כחינוק שנשבה לבין הנכרים אח"כ מצאתי כעין זה בהנהגות רע"א ליי"ד
סי' רס"ד ועיי"ש סברות להקל, אבל ע' פסי"ג א"ו סי' רפ"ב א"א ס"ק ו',
וע' ספר חסידים סי' תשס"ח (ואי לי פנאי כעת לחפש חשובה זו דמיירי
לענין נטיין בפנים בשו"ת שו"ם). יהי איך שיהי המקיל לצרף אנשים
כאלו למנין יש לו על מי שיסמוך, אך מי שיכול לילך לבהכ"נ אחר בלי להכלים
איש, פשיטא דמהיווה טוב שלא יסמוך על היתר זה, ויתפלל עם אנשים
כשרים. עוד יש סניף להקל רבומננו לא מיקרי מחלל שבת בפרהסיא, כיון
שרובן עושין כן, רבשלמא אם רוב ישראל זכאין, ומעטים מעוים פניהם לעשות
איסור זה הרי הוא כופר בתורה ועושה תועבה ביד רמה ופורש עצמו מכלל
ישראל, אבל כיון דבעוה"ר רובם פורצים הגדר חקנתם קלקלהם, היחיד חושב
שאין זה עבירה גדולה כל כך ואי"צ לעשות בצנעה, ופרהסי' שלו כצנעה,
וארובה היראים קרואים במוננו פרושים ומוברלים, והפושעים הם ההולכים
בדרך כל הארץ.

נשאלתי מתלמידי הרב ר' אברהם יוסף ראזענבערג
שליט"א אם יש בשעת הדחק לצרף מחללי
שבתות לעשרה. והשבתי דלמנהגנו שאף בשביל
יחיד פורסין על שמע ואומרין קדושה בתלמידי
רש"י בשם רש"י שהביאו תוס' במגילה דף כ"ג
ואיפסק כן בש"ע א"ר"ח סי' ס"ט יש לצרפם. דהא
כיון שמקרא אחד ילפינן הדין בקדוש השם ליהרג
בשאר עבירות שהוא בעשרה, והדין שאין אומרין
דבר שבקדושה בפחות מעשרה, ולכן כשם שקדוש
השם ליהרג הוא מחוייב אף לפני עשרה כופרים
ומומרים אם אך הם מישראל כדמוכח כן מהא
דסנהדרין דף ע"ד דפשיט בעית ר' ירמיה בתשעה
ישראל ונכרי אחד שאינו מחוייב אלא כולוהו
ישראל דאתי תוך תוך ממרגלים שהיו כולוהו ישראל
כדפרש"י והתם הא היו כופרין בפרהסיא שגריעי
ממחללי שבתות עיין בערכין דף ט"ו. אלמא שלוח
עדיפי מומרים מנכרים אי"כ בהכרח שגם לענין
לומר דברים שבקדושה מצטרפי.

אבל להסוברין דבעי לכה"פ רוב מנין אפשר
שכיון דלא מקיימי יש להתשיבם כלא מתחייבי
כדסברי התוס' כן לענין שחיטה שלא מיחשבי בר
זביחה ולכן אפשר שלא יצטרפו כדסובר הפ"ג
וגם לדידהו יש לפקפק דאולי רק התם משום
שמפרשין דמה שמצריך תורה שהשוחט יהיה בר
זביחה שהוא מקרא דמונחת שילפינן מה שאתה
זובח אתה אוכל יש בלשון הזה גם שיהיה זובח
למעשה כמו שיש בלשון הזה שיהיה מחוייב בזביחה.
וכן בגיטין דף מ"ה שממעט מוקשרתם כל שאינו
בקשירה שפטול לכתובת סת"מ אף מומר נמי משום
שבלשון זה יש גם שיהיה קושר למעשה כמו שיש
בלשון שיהיה מחוייב בקשירה. אבל לא משום שסברי

דלא מקיימי הוא כלא מתחייבי במקום שלא נאמר
לשון ששייד ע"ז גופא, ולכן אם אך עתה מתפללים
יש מקום להתיר לצרפם אף לדידהו, אבל לדידן
לברכו ולקדיש ולקדושה יש לצרפם. ואם ישמעו
להש"ץ יכול לומר כל התפלה להציאם דכיון
שמחוייבין בתפלה יכול להוציאן אבל מעלת תפלה
בצבור מסתבר שלא יחשב. אבל יש לעשות כן
בשעה"ד לצאת ידי קדיש וקדושה וברכו.

ולענין קריאת התורה שצריך דוקא שיהיו כולם
או רובן מחוייבין הוא ג"כ בספק זה שבארתי
להסוברין דבעי רוב מנין הפריסת שמע. כי גם קה"ת
שבעינן עשרה משמע במגילה שם שהוא מדין דבר
שבקדושה לא יהיה בפחות מעשרה.

משה פיינשטיין

ר' משה שטרנבערג (17) אגרוג (הג'תש"א)
(10:6)

לחיווק התורה והמצוות. ואולי יש לצדד שיש כאן משום עת לעשות לד' הפרו תורתך, וכיון שצירופם חיזוק לקיום התורה והמצוות וחז"ל לא עשאום כעכו"ם להקל, יש כאן מקום להקל.

סימן תסט

שאלה: נשאלתי במנין כשיש ציבור של עשרה רק עם מחללי שבת האם לצרפם למנין או לבטל המנין.

והנה בעו"ה ברוב בתי כנסיות כאן ביוהנסבורג נוסעים במכוניות לבית הכנסת בליל שבת ובשבת, ועבר ושנה נעשה להם כהיתר, ולא מועיל כלל מה שמפרסמים להם שאסור, ויש כאן בתי כנסיות גדולים שאין להם בשבת עשרה שומרי שבת בפרהסיא, וקשה להורות שצריכים לסגור בתי כנסיות אלו שאין עשרה שומרי שבת בפרהסיא, וכשיש מנין אחר שכשר בודאי ראוי להצטרף להם, אבל מצוי שאין בסביבה מנין שומרי שבת, והיחידים יתבטלו לגמרי מתפלה וקריאת התורה בציבור.

ומעתה הנה כיון שכמה מהאחרונים העלו שבזמנינו יש להקל במחללי שבת שהם כתינוק שנשבה, ואף שנראה פשוט שלהצטרף עמהם להתיר פתם ויינם אין דעתי להתיר מטעם זה, שסוף כל סוף אף אם אנוסים ראוי לגזור מלהתערב עמהם, (עיין בדברינו להלן סימן ת"ע) וכ"ש בקהלה אחת יש לזוהר מלהתקרב אליהם שהקירוב עמהם מזיק, אבל כשאין עצה אחרת וימנע להתפלל לגמרי בציבור יש להתיר, (ולא חשיב בזה שמכשילם במה שבאים לבית הכנסת במכונית כיון שבלא"ה מחללים השבת ואפשר עוד שממעט עי"ז חילול שבת ועכ"פ לא גרע מספק דאמרינן לעיל דאין כאן איסור לפני"ע. וכ"ז אינו ענין לקהלת הריפורמיים ששם אסור בכל אופן ואפי' ליכנס לשם.

ונראה דיש לצדד דעיקר הדין שמחלל שבת בפרהסיא דינו כעכו"ם הוי להחמיר עליו ועלינו, אבל כאן לבטל תפלה בציבור וקריאת התורה אין זה חומרא כשאין בית הכנסת אחר, אלא קולא שלא נצטרך להתאסף לציבור, ולזה אולי לא אמרו מחלל שבת דינו כעכו"ם, שהוא בעצם כישראל למצוות ולגיטין וקידושין ובכל מצוות התורה, הרי שבכל דבר שהוא להקל לא עשאו כעכו"ם וה"ו בנידון שלפנינו שבביטול מנין כלל במקום, הוא קולא גדולה שהוא רפיון גדול

אמנם חושש אני אם נתיר להתפלל בקביעות במנין שמצטרפים לעשרה גם מחללי שבת בפרהסיא בקביעות, ישתקע שמה וידמה שמותר, ולכן בפירוש רגיל אני להתנות שההיתר להתפלל במנין בצירוף מחלל שבת לשנה אחת לבד וישתדל לצאת, ואחר כך ישאל עוד פעם שאלה, אבל מי שנמצא רק באקראי במקום שהמנין הוא בצירוף מחללי שבת בפרהסיא ר"ל שנוסעים במכונית לבית הכנסת ונמנע להתפלל בציבור עמם שפיר עבד.

סימן ג'
בדין נשיאות כפים

ע"ד שאלתו בנוגע לביטול נשיאות כפים לפי שהכהנים על פי רוב מחללי שבת, צדק העיר כח"ר כי עי"ז יכול לנאח קלקול, כי ישכחו לגמרי שהם כהנים; וישאלו נשים הפסולות לכהונה וגם יטמאו א"ע למתים, ויש לאמר כי הם כתינוק שנשבה בין הנכרים, וכמו שצידד בזה בשו"ת "בנין ציון" להג' מוהר"י עטלינגער ז"ל, שאין מגעם יין נסך מטעם זה.

ומיהו כשצריכים אותו לצירוף עשרה ובלעדיו המנין עלול להתבטל, הלוא בלי מנין עלולים להתרחק עוד יותר מדחי אל דחי, וצריך לשאול אצל ת"ח מופלג ויר"ש מה עליו לעשות, וכן יש לחשוש לפעמים לחילול השם כשעל ידו מתבטל המנין, אבל אין אומרים לאדם חטא כדי שיזכה חבירו אבל למצוה דרכים שאני, ויש לשאול ולדון בכבוד ראש בכל מקרה וכמ"ש.

סימן סה

אודות לצרף למנין נשוי נכרית

19

כלאמרינו וכו', וז"ל יחנן שיענה לקרות בתורה בציבור וכלא און לך חלול השם וכיבוי מאור כדת גדול מהז וכל כעומד ומלא שם בלוחו פרק בלוחו מקום וליו מוחב ילכד בעינו ובחבלי חטאתו יתמך ולא רוח עזרה וכו' עכ"ל. כיו דבריו ברור מלנו דהתהיל כמה דקו"ל דמותר להתפלל עם העבריינים כל זמן שלא נידום בפירוש, וע"כ כוונתו לדברי המוכיג בשם רש"י שנפסק כן בש"ע (סי' ג"ה סעי' י"א), שהביא כ"מ, ושם חיורי לפניו ליקוף למנין עשרה, ועל זה סובבים מסקנת דבריו, לענין בועל ארמית צפרהסיא וכו' כ"ל, וכחז"ל דצרים החולצים מן הצבות א"ה, דל"ה בכלל דמותר להתפלל עמכם, כ"ז שלא נידום בפירוש, ולאסור לקראו לסי"ת, וממילא כו"ה דין דאין לרפו לנשבה, דהתהיל צ"י, וגם מוכח מדבריו דמהלל שנה עוד גדוש מזה, מעיקרא דדינא, אצל שפיר נדקו דברי כ"מ, דכל העשמים שעליהם סומכי המקילים, משום דהשכ קאת כתינוק שנשבה וכיבוי, ל"ש לענין נשואי נכרית, דאין רוב ישראל נשלים צבה, ומחוייבים למנוח צפרן בכל האפשרות, וע"ז גם נחשו' וזרון יכודא (אוי"ת סי' מ"ה), שכחב לאסור לקרות לתורה את מי שדר עם נכרית, מעשמים כיבוי, ויחידוש שלא כיוא מדברי החכ"ם.

ב"ה יום א' ה' אדר ב' תשי"ט לפ"ק מנשטת יצ"ו.
לכבוד הה"ג מוה"ר אלכסנדר ק"ב נ"י רב דק"ק בלפסט יצ"ו.
אחד"ש.

הגני לתשובת יקרתו בדבר השאלה אם יכולין לצרף למנין עשרה או לכל דבר שבקדושה מי שהוא נשוי נכרית.

הנה כבר מפורש בתשו' חכם נבי (סי' ל"ח) שאין לרפו, שכח שם צד"ל: ואם יענין העומד וכו' קו"ל דמותר להתפלל עם העבריינים כל זמן שלא נידום בפירוש, חשבותו, דעד כאן לא אמרינן כיו"ה אלא בעובר לפרקים, אצל העשמים ציד רמב"ש נפש ופירוקים מעליהם על מלכות אפילו מלוב אחת קלב כיו"ה הוא מלכות שאין להם חלק לע"ב כמ"ש הרמב"ם בה"י תשובה, וכחז"ל צריש חולין שבעובר על מלכות אחת שחייב עליה מיתה אף שאין צדיקו לזנוט עמה מחרימין אותה מרס עולם, והכח בצדעל ארמית צפרהסיא אף שאין דין אותה צד"ל מ"מ על כל צדאכ וצדאכ קלחין פוגעין בו עד שמפני זה דינו שייכרג ואל יעבור ואם העולם יפלומו עם הארץ את ענייכם גדול עונם

וזכר בני ידיו דושה"ט וחותם בכל חותמי נכרית, יצחק יצחק ווייס